
P12 - Historie v interdisciplinární perspektivě

Participující fakulty (vysokoškolské ústavy) UK:

Filozofická fakulta

Vědní oblast:

historie

Rada programu (stav k 31. 12. 2016):

prof. PhDr. Ivan Šedivý, CSc. (*koordinátor*)

prof. PhDr. Marie Bláhová, DrSc.

prof. PhDr. Martin Kovář, Ph.D.

doc. PhDr. Jan Pelikán, CSc.

doc. PhDr. Miroslav Popelka, CSc.

doc. PhDr. Michal Stehlík, Ph.D.

doc. Mgr. Marie Šedivá Koldinská, Ph.D.

prof. PhDr. Jiří Štaif, CSc.

prof. PaedDr. Miroslav Vaněk, Ph.D.

Anotace:

Cílem interdisciplinárně pojatého programu je posílení bádání v oblasti historických věd a příbuzných disciplín. Je koncipován jako dlouhodobý záměr, jehož cílem je posílit postavení Univerzity Karlovy jako přední středoevropské instituce¹ pro historický výzkum. Vychází z tradic historického bádání na FF UK. Zároveň rozvíjí nejnovější přístupy a reaguje na přelomové jevy i ambivalentní důsledky globalizačních procesů.

Společným tématem programu je posouzení vztahu mezi evolučním a konfliktním modelem lidského jednání v dějinách či otázky, do jaké míry jsou historičtí aktéři schopni se učit v dějinách – jak ze svých chyb, tak ze svých úspěchů. Jeho konceptuální spojnicí je historický rozměr člověka jako individuální a kolektivní bytosti, jež hledá „své štěstí“ v různých společenských situacích. V této souvislosti se proto výzkum soustředí na interakce mezi analogičností v průběhu historických procesů a jejich kulturně podmíněnou hodnotovou variabilitou.

Celostnost programu je podpořena tím, že Filozofická fakulta UK je předním pracovištěm v České republice, kde existuje téměř kompletní paleta dílčích historických disciplín, jež jsou systematicky rozvíjeny na samostatných institucionálních základech, avšak v rámci téže fakulty. Tyto specializace spolu s dalšími, zpravidla už ze své podstaty mezioborově koncipovanými obory (iberoamerikanistika, balkanistika, středoevropská studia), tvoří nedílný celek, jenž může využívat synergických efektů výzkumné spolupráce. Z této organizační a konceptuální roviny vychází základní filosofie projektu a jeho pojetí interdisciplinarity. Soustředí se proto na ty oblasti výzkumu, v nichž historická věda na FF UK dosahuje tradičně dobrých výsledků: selektivně tematicky i chronologicky orientovaný výzkum pramenů, politické, sociální, hospodářské a kulturní dějiny, komparativní dějiny, výzkum nacionalismu, areálová studia.

Další, stejně významná rovina interdisciplinarity spočívá ve skutečnosti, že v konceptualizaci témat jednotlivých oborů se setkávají teoretické i metodologické inspirace z příbuzných společenskovědních disciplín (sociologie, politologie, psychologie, estetika, kulturní antropologie, ekonomie).

Filozofickým klíčem k programu P 12 „Historie v interdisciplinární perspektivě“ je důraz na historicitu a temporalitu: je zřejmé, že dnes již nevystačíme s prostou aplikací sociálně- a kulturně vědních koncepcí ve výkladu historických jevů, nýbrž že musíme postupovat i v obráceném směru a důsledněji kontextualizovat lidské jednání, vysvětlovat společensko-politické procesy s ohledem ke kontingentním jevům, zlomovým situacím a často ambivalentním důsledkům lidského jednání. Výzkum v programu proto bude směřovat především k mnohovrstevnaté analýze nacionálních, kulturních i civilizačních identit v jejich diachronní perspektivě. Jeho předností bude propojení historické citlivosti vůči jedinečným jevům se sociálně vědním zájmem o pravidelnosti v lidském jednání – vždy však s důrazem na proměnlivost lidského jednání a komunikace, společenských institucí a vztahů, jakož i mocenských struktur.

Z těchto důvodů je program rozdělen do následujících tematických polí, resp. modulů:

1. Fontes. Prameny k českým dějinám.
2. Společnost, kultura a komunikace v českých dějinách.
3. České země jako otevřený prostor svébytné historické zkušenosti v Evropě. Od počátku 18. do 21. století.
4. Evropa a (versus) svět: Interkontinentální a vnitrokontinentální politické, ekonomické, sociální, kulturní a intelektuální transfery a jejich důsledky.
5. Profilace – asimilace – koexistence – integrace – reflexe (vývoj jazykových, konfesních, etnických a národních identit v areálu východní a jihovýchodní Evropy).

6. Formování a vývoj národních identit ve středoevropském prostoru v 19. a 20. století.